

Sopoto Deklaracija

2026 m. gegužės 29 d.

2026 m. gegužės 29 d. Danijos, Estijos, Suomijos, Vokietijos, Islandijos, Latvijos, Lietuvos, Norvegijos, Lenkijos ir Švedijos užsienio reikalų ministrai bei Europos Sąjungos vyriausioji įgaliotinė užsienio ir saugumo politikai susitiko 23-iojoje Baltijos jūros valstybių tarybos (BJVT) sesijoje Sopote, Lenkijoje, Lenkijos užsienio reikalų ministro kvietimu.

Taryba dar kartą griežčiausiai pasmerkė Rusijos neteisėtą, nepateisinamą ir neišprovokuotą agresijos karą prieš Ukrainą. Plataus masto Rusijos invazija į Ukrainą – BJVT stebėtoją – iš esmės pakeitė Europos saugumo aplinką, o jos pasekmės jaučiamos gerokai už Ukrainos ribų. Rusija išlieka svarbiausia tiesiogine ir ilgalaikė grėsme euroatlantiniam saugumui.

Taryba pabrėžė, kad Rusija, remiama Baltarusijos, taip pat už nusikaltimus atsakingi asmenys, turi būti patraukti atsakomybėn ir visiškai atlyginti Ukrainai padarytą žalą. Pabrėžta būtinybė didinti spaudimą Rusijai siekiant susilpninti jos gebėjimą tęsti neteisėtą agresijos karą, įskaitant veiksmingą sankcijų politiką, griežtesnį esamų priemonių įgyvendinimą ir galimų naujų instrumentų įvedimą, pavyzdžiui, visišką jūrinių paslaugų draudimą Rusijos energetikos eksportui, remiantis derinimu su G7 ir „Price Cap Coalition“. Taryba taip pat akcentavo būtinybę kuo greičiau nutraukti priklausomybę nuo energijos importo iš Rusijos, laikantis „REPowerEU“, ir atkreipė dėmesį į pasiūlymus dar labiau riboti asmenų, susijusių su Rusijos karu prieš Ukrainą, judėjimą, įskaitant tikslines vizų priemones.

Taryba pakartojo tvirtą ir neblėstantį palaikymą Ukrainos nepriklausomybei, suverenitetui ir teritoriniam vientisumui tarptautiniu mastu pripažintose sienose bei paramą išsamiam, teisingam ir tvariam taikos sprendimui, grindžiamam tarptautine teise, įskaitant Jungtinių Tautų chartiją. Taryba remia Ukrainą, jai naudojantis neatimama teise į savigyną prieš neteisėtą Rusijos agresiją, ir pabrėžė būtinybę toliau didinti politinę, finansinę, ekonominę, humanitarinę, karinę ir diplomatinę paramą. Taryba įsipareigojo remti Rusijos neteisėtai deportuotų ir priverstinai perkeltų Ukrainos vaikų paiešką, grąžinimą ir reintegraciją, užtikrinti atsakomybę už šiuos nusikaltimus bei teisinį vaikų indoktrinacijos okupuotose teritorijose vertinimą. Taryba pripažino, kad Ukraina vis labiau prisideda prie partnerių saugumo, pavyzdžiui, savo unikaliu inovatyvumu ir patirtimi šiuolaikinių technologijų srityje mūšio lauke. Pabrėžta, kad jokios iniciatyvos ar sprendimai dėl Ukrainos negali būti priimami be Ukrainos.

Taryba išreiškė poreikį stiprinti atsakomasias priemones Baltijos jūros regione į Rusijos agresyviuosius veiksmus, su kuriais susiduria BJVT valstybės narės, tokius kaip: kibernetinės operacijos, sabotažas, įskaitant Europos tiekimo grandines; užsienio informacijos manipuliavimas ir kišimasis (FIMI); kišimasis į rinkimus; migracijos instrumentalizavimas, ypač per Baltarusijos veiksmus ir neteisėtos migracijos spaudimą, taip pat skrydžių trikdymas, oro erdvės pažeidimai ir Rusijos neatsakingas kišimasis į navigacijos sistemas.

Ši situacija reikalauja glaudesnio demokratinių valstybių bendradarbiavimo regione, siekiant didinti atsparumą ir saugumą. Taryba paragino imtis tolesnių ryžtingų veiksmų sprendžiant veiklas, keliančias grėsmę saugumui Baltijos jūros regione, įskaitant kritinę povandeninę infrastruktūrą. Baltijos jūros valstybės yra pasiryžusios stiprinti pasirengimą ir bendradarbiavimą, užtikrinant, kad kompetentingos nacionalinės institucijos turėtų pakankamus pajėgumus veikti efektyviai. Taryba pabrėžė, kad Baltijos jūros susitarimo memorandumo dėl kritinės povandeninės infrastruktūros

apsaugos įgyvendinimas yra esminė šių pastangų dalis. Taip pat palankiai įvertinta NATO sustiprinto budrumo veikla „Baltic Sentry“, stiprinanti situacinę suvokimą ir atgrasymą.

Taryba išreiškė didelį susirūpinimą dėl gausaus šešėlinio laivyno laivų skaičiaus, kurių dalis, manoma, neturi nacionalinės priklausomybės arba naudoja suklastotus registrus, ir paragino imtis tolesnių veiksmų, įskaitant diplomatinės pastangas su vėliavos valstybėmis. Rusijos šešėlinis laivynas, daugiausia sudarytas iš pasenusių ir nepakankamai apdraustų laivų, neatitinkančių saugos standartų, kelia didelę riziką saugumui, aplinkai ir ekonomikai Baltijos jūros regione ir pasaulyje. Kova su šiuo laivynu, įskaitant griežtas priemones jo laivams, yra būtina siekiant sumažinti Rusijos pajamas iš energijos eksporto, kuriomis finansuojamas agresijos karas prieš Ukrainą, ir užtikrinti saugumą Baltijos jūroje. Šiame kontekste palankiai įvertintas 2026 m. gegužės 6 d. Stokholme surengtas teisės patarėjų susitikimas dėl šešėlinio laivyno grėsmių ir kritinės infrastruktūros apsaugos, taip pat pabrėžta diskusijų dėl jūrų teisės nacionalinio ir tarptautinio reguliavimo svarba.

Taryba pakartojo tvirtą įsipareigojimą laikytis jūrų teisės, kaip nustatyta Jungtinių Tautų jūrų teisės konvencijoje (UNCLOS), įskaitant laivybos laisvę. Ypač svarbu stiprinti dialogą ir bendradarbiavimą su Europos Sąjunga. Bendradarbiavimas ES, NB8++ formate ir G7/NB8++ šešėlinio laivyno darbo grupėje išlieka itin svarbus.

Taryba pabrėžė unikalų BJVT vaidmenį, jungiant visas regiono demokratines valstybes kaip platformą aukšto lygio politiniam dialogui užsienio ir saugumo politikos klausimais, keitimuisi informacija ir bendroms žinutėms saugumo srityje. BJVT taip pat gali veikti kaip naudingas neformalus forumas ad hoc diskusijoms prieš kitus regioninius susitikimus. Šiuo aspektu Taryba palankiai įvertino 2026 m. sausio 15 d. vykusį politinių direktorių susitikimą ir 2026 m. kovo 4 d. Varšuvoje surengtą neformalų ministrų susitikimą. Taip pat pabrėžta artėjančio NATO viršūnių susitikimo Ankaroje svarba siekiant parodyti transatlantinę vienybę.

Taryba įvertino BJVT ekspertų grupių, tinklų ir projektų pasiekimus bei jų indėlį į regioninę integraciją ir atsparumą. Projekto paramos priemonė turėtų būti tęsiama, ypatingą dėmesį skiriant saugumui ir atsparumo stiprinimui. Šiame kontekste palankiai įvertintas stipresnis bendradarbiavimas su stebėtojomis, ypač su Ukraina.

Taryba susitarė, kad ateityje daugiausia dėmesio bus skiriama saugumo klausimams tiek politiniu, tiek ekspertiniu lygmeniu. Praktinis bendradarbiavimas turėtų stiprinti valstybių narių atsparumą ir padėti koordinuotai reaguoti į dabartinius iššūkius, įskaitant hibridines grėsmes, užtikrinant sąveiką su kitų tarptautinių organizacijų veikla. Taip pat būtina plėtoti bendradarbiavimą civilinio saugumo ir pasirengimo srityje, įskaitant viešojo ir privataus sektorių dialogą bei atitinkamų ministrų susitikimus. Informavimo ir koordinuotų atsakų į FIMI stiprinimas yra itin svarbus visoms BJVT valstybėms.

Taryba pabrėžė jaunimo svarbą sprendimų priėmimo procesuose dėl Baltijos jūros regiono ateities ir atkreipė dėmesį į 2026 m. balandžio 20–22 d. Varšuvoje vykusį jaunimo ministrų susitikimą bei jo rekomendacijas.

Taryba susipažino su Lenkijos pirmininkavimo prašymu Rytų studijų centro parengta ataskaita, tęsiant BJVT vaidmens peržiūrą pagal 2025 m. gegužės 16 d. Vihulos deklaraciją.

Taryba paragino būsimą Islandijos pirmininkavimą toliau vykdyti reformų procesą, stiprinti dialogą ir bendradarbiavimą saugumo klausimais, remiantis Lenkijos pirmininkavimo metu pasiektais susitarimais.

Taryba padėkojo Lenkijai už sėkmingą 2025–2026 m. pirmininkavimą BJVT ir įvertino Nuolatinio tarptautinio sekretoriato indėlį. Taip pat pasveikino Islandiją, kuri pirmininkavimą perims nuo 2026 m. liepos.